

ta 1987 spet razdružili in obnovili svoje lastno društvo. Čebelarji si želimo predvsem zdrave čebele. Prizadevamo si za sodobno čebelarjenje na stalnih mestih v AŽ panjih. Nekateri mlajši kolegi preizkušajo tudi nkladne panje.

Društvo skrbi za izobraževanje na rednih sestankih pri čebelnjakih in drugod. Želimo izboljšati naravno okolje našega kraja, saj se zavedamo velikega pomena, ki ga imajo čebele pri opravljanju cvetov in ohranjanju rastlinskega in živalskega sveta. Zavedamo se, da nam narava ni bila dana, ampak da smo si jo samo sposodili od naših zanamcev.

Društvo se financira iz prispevkov članov, pomaga pa nam občina Trbovlje. Žal je denarja vedno premalo. V prihodnje načrtujemo postavitev manjšega društvenega čebelnjaka, za katerega že imamo načrt. Želimo si, da ne bi bilo praznih čebelnjakov. Povprečna starost naših čebelarjev je razmeroma visoka. Naš cilj je, da bi imel vsak čebelar naslednika in da se število nase-

ljenih panjev ne bi zmanjševalo. Po razvitju društvene ga prapora, ki je zelo lep, se je nadaljevalo naše praznovanje. Izvedeli smo, da je Čebelarstva zveza Slovenije naše društvo ob prazniku odlikovala z odličjem Antona Janše II. stopnje za posebne zasluge pri razvoju slovenskega čebelarstva. Odlikovanje nam je izročil predstavnik ČZS g. Marjan Skok. Tudi obe sosednji čebelarji društvi Zagorje in Hrastnik sta nas razveselili s priložnostnima dariloma. Ob našem praznovanju smo podelili posebna društvena priznanja ČD Zagorje, ČD Hrastnik, županu občine Trbovlje g. Ladislavu Žigi Žgajnerju in dolgoletnim čebelarjem našega društva: Juretu Cestniku, Ivanu Sovretu in Vojku Kranjcu. Čebelarji Vlado Funtek, Branko Jamšek in Drago Kunstl pa so ob tej priložnosti prejeli odličja Antona Janše III. stopnje.

Upamo in želimo si, da bomo naslednji jubilej že lahko praznovali v našem čebelarskem domu.

ČD Trbovlje, Štefan O. Brvar

OB 210. OBLETNICI IZIDA PRVE TISKANE SLOVENSKE ČEBELARSKE KNJIGE IZPOD PERESA JANEZA GOLIČNIKA

Anton Rozman – častni čebelarski mojster

Čebelarji Savinjske doline cenimo odlične može naše preteklosti, ki so zvesto stali ob strani našim prednikom ter jim s poukom in nasvetom pomagali utrjevati gospodarsko, s tem pa tudi duhovno in kulturno samostojnost. Med te može zanesljivo sodi tudi griški župnik Janez Goličnik – čebelar in narodni gospodar – utemeljitelj umnega čebelarstva na širšem območju Savinjske doline kot tudi na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem.

Janeza Goličnika, rojenega 31. januarja 1737 v Mozirju materi Marjeti in očetu Marku, so premožni starši najprej poslali na ljubljansko gimnazijo. Po končani gimnaziji se je vpisal na filozofsko fakulteto v Gradcu, potem pa na teološko fakulteto na Dunaju.

Po končanem študiju leta 1765 je bil tri leta vzgojitelj v gornjegraškem semenišču. Potem je do leta 1780 kaplanoval na Vranskem, v Braslovčah in v žen-

skem samostanu v Ljubljani. Tam se je seznanil s P. P. Glavarjem in postal pod njegovim vodstvom član osrednjega preporditeljskega odbora v Ljubljani za napredek slovenske kulture in narodnega gospodarstva. V 16 letih delovanja tega odbora je za P. P. Glavarjem, Fontonom, Makovcem, Breznikom in Pohlinom postal njegov šesti član.

Službo župnika v Grižah je začel opravljati 16. aprila 1780 in tam je ostal do svoje smrti 9. marca 1807. Po nekaterih domnevah je bil v to odročno faro poslan zaradi svoje napredne narodne zavesti. Ob njegovem prihodu v Griže je bila tamkajšnja stara cerkev v razpadajočem stanju (v dolžino je merila 7 sežnjev, v širino pa 2,5 sežnja; 1 seženj = 1,896 m), fara je bila obubožana, prebivalce pa sta pestili lakota in kuga. Z vso zavzetostjo se je lotil gospodarske in duhovne prenovalne fare. Na dovoljenje za graditve nove cerkve je moral čakati štiri leta, zaradi izjemno slabih socialnih razmer pa so jo gradili zelo počasi (od 1785 do 1789).

Župnik Janez Goličnik je iz nemščine prevedel drugo Janševo knjigo »Popolno podvucenje za vse čebelarje«. Prevod je dopolnil s svojimi izkušnjami, zlasti IXX. in XX. poglavje. Rokopis je bil pripravljen še pred začetkom zidave cerkve, a je moral več let čakati na dovoljenje Kranjske družbe za izdajo prevoda. Njegov prevod je bil napisan v savinjskem narečju in ne v kranjskem, ki je tedaj zaradi Pohlinovega vpliva veljal za normo knjižnega jezika. Šele uporaba izraza »kranjski« je Kranjsko družbo omehčala, da je izdala dovoljenje za natis knjige. Tako jo je leta 1792 natisnila tiskarna Fr. Jos. Jenko iz Celja.

Tako smo Slovenci po zaslugi narodnega gospodarja, župnika in čebelarja pred 210 leti dobili prvo tiskano čebelarsko knjigo v slovenskem jeziku. Res je, da

Leta 1992 smo Janezu Goličniku savinjski čebelarji odkrili ploščo, ob 200-letnici izida njegove knjige.

je Peter Pavel Glavar že pred njim prevedel prvo Janševo knjigo »Razprava o rojenju«, vendar je ta prevod iz neznanih vzrokov ostal v rokopisu vse do leta 1976, ko ga je ob 200. obletnici nastanka natisnila Čebelar-ska zveza Slovenije.

Ni znano, kdaj je Janez Goličnik začel čebelariti, domnevno pa se je to zgodilo pod vplivom dobe Anto-na Janše. Ko je prišel za župnika v Grižah, je s seboj pripeljal čebele. Na župnijskem vrtu – kjer je danda-nes šolsko igrišče – je imel vsa leta župnikovanja 100 do 120 panjev čebeljih družin. S prodajo voska in me-du je zaslužil 100 kron in več na leto. Da bi svoje far-ne pridobil za čebelarjenje, se je – tudi na prigovar-ja ne Blaža Kumerdeja, takratnega šolskega komisarja celjskega okrožja – odločil za prevod druge Janševe če-belarske knjige iz nemščine v slovenščino. Izvirnik v nemškem jeziku mu je z Dunaja priskrbel Blaž Kumer-dej.

Knjiga se zunaj celjskega okrožja ni tako razširila, kot bi si to želel Janez Goličnik. Nekateri zgodovinarji vidijo vzrok predvsem v tem, da je bila pisana v savin-jskem narečju. Pomembno pa je, da je bila 40 let edi-no slovensko tiskano delo s področja čebelarstva. Z njo je »uzakoni« tudi slovensko čebelarsko izrazoslov-je, ki je še dandanes v rabi, poleg tega pa je mestu Celju dal pečat zibelke slovenskega tiskanega čebelar-skega izrazoslova.

Goličnikov plemeniti značaj in njegova nesebičnost se lepo zrcalita v njegovem Opomniku (str. 193–200), kjer piše takole: »Če se pa le take sreče bojiš, da bi ti preveč čebel hodilo, tok snaš nekatere Roje hmaljo iz Veje predati. Spomladi bodeš sadosi Prošnikov imov sa nje. Če ti pak tud Kupcov smanka tok nikar nje ne mori, ampak snaš taiste na Rejo dati, to je: ti daš eni-mo tvojmo blišnjimo al pa dalnimo sosedo ene 3 al 4 Pajnovce, uni bode na nje pomerkvov inu taiste štelov, kar bode od taistih al Rojev al drugiga Dobička peršlu, tok imata vsak pov, na tako vižo se bodo čebele v De-želi gmirale inu ti bres vse tvoje Muje en pov Dobička vlekov, da bi taistih še obedn ne otov na Rejo vseti, leto ti oblubim, da ti inu jset ne boma doživela.«.

Zaradi svoje nesebičnosti in ljubeznivosti do revnih faranov griške župnije je bil med njimi zelo priljubljen, saj jih je reševal iz stisk in tegob, če je le mogel. Da-leč naokoli so ga v Savinjski dolini imenovali »Oče ubo-gih«, saj nikomur ni odrekel pomoči. Pozimi, ko je pri-šel k njemu berač, ki je imel noge povite v curje, mu je dal svoje čevlje z nog, sam pa je šel v copatah ma-ševat v cerkev.

Zaradi znanja in pripravljenosti pomagati z nasvetom vsakomur, ki ga je za to prosil, in pomoči potrebnim v tiskih, je bil priljubljen tudi pri stanovskih kolegih. V ko-rist svojega dobrega prijatelja »gotoveljskega župnika Hobelnika« se je odrekal izvolitvi za celjskega opata, ker ni hotel zapustiti svojih revnih faranov. V oporoki je del svojega premoženja zapustil za sklad za uboge z glavnico 2000 goldinarjev v srebru »leta 1804« in do-ločil, da je treba po njegovi smrti vsako leto za božič-ne praznike 100 kron v srebru iz obresti razdeliti med reveže, da bodo ti tudi po njegovi smrti imeli kaj od

Leta 1978 pa je dobil obeležje na Zadružnem domu v Grižah.

njega. Sklad v Grižah je obstajal do prve svetovne voj-ne.

Imel je veličasten pogreb. Udeležili so se ga številni stanovski tovariši, farani in številni reveži, ki so z njim izgubili najboljšega zaščitnika. Značilno pa je bilo, da na pogreb ni prišel noben predstavnik posvetne obla-sti. S tem so dali vedeti, da je bil za nemško govoreče nezaželen. Med drugo svetovno vojno so nemški oku-patorji iz griškega župnišča temeljito »pospravili« vse, kar je spominjalo na tega narodnega buditelja.

Čebelarji Savinjske doline smo se mu najprej, kljub nekaterim takratnim oporekanjem, oddolžili z odkritjem spominske plošče z napisom: »Župniku Janezu Golični-ku – čebelarju, piscu prve tiskane čebelarske knjige in narodnemu gospodarju v zadružnem domu v Grižah, 12. decembra 1978, ob 240. obletnici rojstva in 180. obletnici smrti.« Ob tem smo pripravili tudi kratek kul-turni program. Ob 200. obletnici izida prve tiskane slo-venske čebelarske knjige izpod njegovega peresa smo v okviru praznovanja dneva državnosti junija 1992 na župnišču v Grižah odkrili še spominsko ploščo. Tudi ta dogodek smo počastili s kratkim kulturnim programom. Njegov nesebični značaj in ljubezen do čebelarstva in življenja čebel sta pripomogla, da je med čebelarji Sa-vinjske doline še dandanes živ spomin nanj. Ob 210. obletnici izida njegove prve tiskane čebelarske knjige »Popolno podvuenje za vse čebelarje« se čebelarji Sa-vinjske doline spominjamo njegovega prizadevanja za razvoj čebelarstva, zato smo se odločili, da na posve-tu slovenskih čebelarjev v Celju leta 2002 na kratko opišemo njegovo takratno delo na Celjskem, kjer je bil skupaj z Blažem Kumerdejem steber širjenja slovenskih tiskanih knjig.

Leta 1862 je naš blaženi škof Anton Martin Slom-šek v Drobntiniah med drugim zapisal: »Hvalite svoje rajne dobrotnike, povzdigujte njih lepa dela in zname-nite zasluge je nam ravno toliko dolžnost, kakor njih slavne vzglede posnemati.« Slovenci imamo kar lepo število uglednih čebelarskih mož, ki so vse storili brez zavisti in prerekanja, zato da bi mi boljše spoznali skriv-nostno življenje čebel ter da bi živeli v slogi in miru v dobro slovenskega čebelarstva.